

Helyzetkép

2013. április - május

Gazdasági növekedés

Az első negyedév adatai alapján pesszimistábbak lettek az elemzők az Európai Unió ez évi kilátásait illetően, és változatlanul kedvezően ítélik meg a fejlődő országok gazdasági növekedését. Az Európai Unióon kívüli fejlett országok gazdasága is bővül az idén. Az Európai Unió egészében stagnáló állapot várható, míg **az eurózónában még fennmarad a recesszió**. Ennek oka a mediterrán térség elhúzódó válsága, az államháztartások szinte reménytelen helyzete a dél-európai országokban. A közép-európai térségben is lassult a gazdasági növekedés dinamikája, ugyanakkor a balti országok továbbra is gyorsan bővülnek. **A magyar gazdaságban megszűnt ugyan a technikai recesszió, de növekedésre ez évben sincs kilátás**; ennek oka csak kis részben az exportkilátások szerény javulása; a fő gond a dilettáns, konfrontatív gazdaságpolitika, amely a választások közeledtével újabb váratlan unortodox intézkedésekkel lehetetleníti el a gazdasági szereplőket.

A KSH közzétette a magyar gazdaság első negyedévi teljesítményét tükröző részletes adatokat. A bruttó hazai termék az első negyedévben nyers adatok szerint 0,9%-kal, naptárhatással kiigazított adatok szerint 0,3%-kal csökkent a múlt év azonos időszakához képest, és – szezonálisan, valamint naptárhatással korrigált adatok szerint – 0,7%-kal haladta meg az előző negyedéves szintet. Az előző negyedévhez képest a növekedés főként bázishatás következménye, mivel a tavalyi negyedik negyedévben igen jelentősen, – naptárhatás kiszűrésével – 2,6%-kal zuhant a GDP az előző év utolsó negyedévéhez képest. Ugyanakkor **az adatok némi elmozdulás lehetőségét rejtik magukban; ez azonban rendkívül szerény, és a gazdaság struktúrája semmilyen optimizmusra nem ad alapot**. Kizárólag a mezőgazdaság és az építőipar teljesítménye nőtt az első negyedévben, mindkét ágazatban a rendkívül alacsony bázishoz képest. A többi ágazatban csökkent vagy stagnált a hozzáadott érték, de egyikben sem érte el a két évvel korábbi szintet.

A mezőgazdaság nettó kibocsátásának szintje az első negyedévben csak nagy bizonytalansággal mérhető, és jelentős részben becslésen alapul. A jelenlegi számítás szerint az agrárium teljesítménye az első negyedévben 12,3%-kal meghaladta az egy évvel korábbi – rendkívül alacsony – értéket. Az ipar hozzáadott értéke – a múlt év első három negyedévében megfigyelt szerény csökkenést, illetve a negyedik negyedévi számottevő zsugorodást követően – viszonylag jelentősen, 3,2%-kal tovább mérséklődött. Nem megnyugtató, hogy ezen belül a feldolgozóipar teljesítménye 2,5%-kal csökkent. Ennek oka, hogy a járműipar termelésének gyors felútazása nem tudta ellensúlyozni a többi alág, főképp a számítógép és elektronikai termék gyártás jelentős visszaesését. Az építőipar – az egy évvel ezelőtti 11,7%-os visszaesés után – az idei első negyedévben 4,2%-kal növelte a nettó termelési értékét. Az építőipari nettó kibocsátás bővülése arra vezethető vissza, hogy a kormány – két és fél éves tehetetlenkedés után – az idő szorításában némileg felgyorsította az uniós beruházások megvalósítását, ugyanakkor a teljesítmény értékelésénél nem hagyható figyelmen kívül, hogy a most elért szint még mindig több mint 20%-kal elmarad az 5 évvel ezelőtől.

Kedvezőtlen a szolgáltatások teljesítményének csökkenése. A múlt évi szerény visszaesést követően az első negyedévben 0,8%-kal csökkent a tercier ágazatok hozzáadott értéke. A legnagyobb mértékben, 4%-kal – a tavaly még stagnáló – szakmai és tudományos tevékenység teljesítménye esett vissza, és érzékelhetően, további 1,3%-kal zsugorodott – a kormányzati szabadságharc egyik kitüntetett célpontját jelentő – pénzügyi ágazat, amely egyben a gazdasági kilábalás esélyét magában hordozó hitelezés megindulásának újabb késleltetését jelenti. A kereskedelem, vendéglátás és szálláshely-szolgáltatás teljesítménye 1,1%-kal csökkent a kereskedelmi forgalom mérséklődése, és a külföldi vendégforgalom növekedése mellett. A közszolgáltatások, azaz a közigazgatás, az oktatás, az egészségügyi és szociális ellátás teljesítménye az első negyedévben 0,5%-kal mérséklődött; ezen belül a közigazgatásé valószínűleg nőtt, míg a többi területé számottevően csökkent. Az infokommunikációs ágazat teljesítménye – az előző évi növekedést követően – stagnált, 0,2%-kal emelkedett, a szállítás és raktározás hozzáadott értéke – a múlt évi jelentős csökkenés után – 0,4%-kal bővült. A kulturális szolgáltatások hozzáadott értéke 0,6%-kal, az ingatlanforgalmazásé 0,9%-kal haladta meg az egy évvel korábbit.

A bruttó hazai termék felhasználási oldalán a háztartások fogyasztási kiadása 0,6%-kal csökkent. ***A kormányzattól származó természetbeni társadalmi juttatások leépítésének folyamata ez évben is folytatódott:*** a múlt évhez hasonló mértékben, 5,6%-kal, tehát igen jelentősen estek vissza ezek a juttatások. E tényezők hatására a háztartások tényleges fogyasztása az első negyedévben – akárcsak a múlt évben – 1,2%-kal csökkent. A közösségi fogyasztás jelentősen, 2,6%-kal zsugorodott. A végső fogyasztás az első negyedévben összességében 1,4%-kal mérséklődött.

A gazdasági fellendülés feltétele a beruházások szintjének emelkedése. A dilettáns kormányzati gazdaságpolitika egyik súlyos következményeként a magyar gazdaságban ***a beruházási szint ez évben több mint 25%-kal elmaradt az öt évvel ezelőtől.*** Az első negyedévben a bruttó állóeszköz-felhalmozás 5,6%-kal csökkent. A bruttó felhalmozás – a rendkívül alacsony bázishoz képest – 2%-kal visszaesett. A GDP belföldi felhasználása 1,5%-

kal csökkent. A nemzetgazdaság exportteljesítménye az első negyedévben 1,3%-kal, az importteljesítménye 0,9%-kal nőtt.

A nemzetgazdaság első negyedéves teljesítménye összességében az idei évre előre jelzett stagnálás tényét erősíti meg. Az április hónapról rendelkezésre álló bruttó szemléletű mutatók néhány optimizmusra alapot adó elemet is tartalmaznak, összességében mégsem várható érdemi gazdasági növekedés ez évben. Részben elég törékeny a nemzetközi gazdasági környezet, nem várható komolyabb elmozdulás az európai gazdaságban, de főképp nem alapoz meg semmilyen optimizmust a magyar gazdaságpolitika. ***A kormány lépései – a határozott, sőt agresszív kommunikáció ellenére – egy irányba, a növekedés ellen hatnak.*** Az országgyűlés júniusi rendkívüli ülésére beterveztett – a komikum, illetve következményei miatt inkább tragikomikum határát súroló – módosító indítványok sorával gyökeresen átalakított, több ponton az eredeti változattól már teljesen eltérővé alakított Varga-csomag ismét arra nyújt bizonyítékot, hogy ***a jelenlegi kormány nem képes, illetve nem hajlandó betartani a gazdaságirányítás elemi normáit, durván megsérti a kiszámíthatóság minimális követelményeit is.*** Miután azzal szembesült a pénzügyi kormányzat, hogy az uniós szabályokat sértő adót vetne ki a pénzügyintézetekre az állam által átvett önkormányzati adósságállomány egyszeri megadóztatásával, amelytől elálltak ugyan, de a költségvetés bevételi kényszerét figyelembe véve zárószavazás előtti módosító indítvánnyal a pénzügyintézetekre az idei első négy hónapban befizetett tranzakciós illeték kétszeresének mértékéig egyszeri adót vetett ki. Ezen túlmenően emelték a távközlési adót és a bányajáradékot is.

Az év közepi drasztikus megszorítás ténye tulajdonképpen az elmúlt három év kormányzati politikájának tükrében egyáltalán nem meglepő. Két dolog tekinthető váratlannak: a megszorítás jellege és mértéke. Eddig azt hangoztatta a kormány, hogy a megszorítások nem a lakosságot sújtják; noha ez természetesen egyetlen alkalommal sem felelt meg a valóságnak, de a látszatra ügyeltek. Most még ez sem mondható el a megszorításokról. Az elfogadott törvény szabályai egyértelműen közvetlenül is érintik a lakosságot. A második félévben hatályosuló intézkedések tovább nehezítik a növekedés megindulását, mert visszafogják a már jelenleg is alig működő hitelezést.

A kormány gazdaságpolitikai lépései tovább fokozzák a gazdasági szereplők bizonytalanságát, felgyorsítják azt a két éve megfigyelhető folyamatot, amelyben menekül a működőtőke és a szellemi tőke. Ezért sincs esély a gazdasági növekedés megindulására. Az idei gazdasági teljesítmény nem haladja meg a múlt évit, azaz ez évben a gazdaság stagnálása várható; kedvező mezőgazdasági termés esetén legfeljebb néhány tizeddel nőhet a bruttó hazai termék, azaz ebben az évben folytatódik a lemaradásunk a térség országaitól.

Az Eurostat most közzétett jelentése a markáns lemaradási folyamat újabb állomásáról ad számot. A közlemény ismerteti az Európai Unió tagországainak vásárlóerő paritáson számított 2012. évi előzetes GDP adatait, amelyben az egyes országok bruttó hazai termékét az Európai Unió átlagához viszonyítja. Azaz az Eurostat elkészítette a tagországok 2012. évi gazdasági fejlettségi rangsorát. Ebben a rangsorban ismét egy hellyel hátrább kerültünk, akárcsak az előző két évben. 2010-ben a magyar gazdaság a térségünkhöz tartozó, 2003. évet követően

csatlakozó tíz ország rangsorában a negyedik volt, 2011-ben a hatodik, a múlt évben pedig már csupán a hetedik. **2011-ben meghaladta a magyar gazdaság teljesítményét Észtország és Litvánia, a múlt évben pedig Lengyelország.** A jelenlegi katasztrofális magyar gazdaságpolitika folytatódása mellett a harmadik balti tagállam, Lettország is utolérheti a magyar gazdaság színvonalát, így nagy valószínűséggel a magyar gazdaság 2014-ben már csupán Romániát és Bulgáriát előzi meg az uniós rangsorban. Az adatok alapján nem kerülhető meg a kérdés: Magyarország jobban teljesít?

Foglalkoztatottság, keresetek

A foglalkoztatás helyzete érdemben nem javult a jelenlegi kormányzati ciklus eddig eltelt időszakában. A lakossági adatfelvétel 2%-ot el nem érő bővülést mutatott ki a két évvel korábbihoz képest a foglalkoztatottak számában, miközben az összehasonlítható közfoglalkoztatotti létszám több mint egyharmadával nőtt. Azaz az elmúlt két évben a foglalkoztatottak száma kevésbé emelkedett, mint a közfoglalkoztatottak és a külföldön dolgozók becsült száma. **A hazai legális foglalkoztatás** – minden kormányzati állítással szemben – tehát nem nőtt, hanem **csökkent**. Ezt támasztja alá az intézményi statisztikai adatforrás is, amely szerint **az alkalmazottak száma a versenyszférában és a közszférában egyaránt érzékelhetően csökkent az elmúlt két évben.** A kormány optimizmusát az MNB sem osztja, a legújabb prognózisában – a változó jegybanki felfogáshoz képest meglepő módon – a foglalkoztatottság 0,2%-os, ezen belül a versenyszférában 0,6%-os csökkenését várja. Ebben az évben – főképp a mesterségesen leszorított infláció következtében – nőtt a reálkereset az előző évhez képest, de számottevően csökkent a két évvel korábbihoz viszonyítva. A munkavállalók az idén várhatóan a múlt évben elszenvedett reálkereset csökkenés mintegy felét szerezhetik vissza, nem többet.

A KSH mintavételes lakossági adatfelvétele szerint a március és május közötti három hónap átlagában **a foglalkoztatottak száma 3 910 ezer fő volt, 62 ezer fővel, 1,6%-kal több, mint egy évvel korábban.** A 15-64 éves népesség **foglalkoztatási rátája 57,9%** volt, 1,2 százalékponttal több, mint a múlt év azonos időszakában. Az aktív munkanélküliek száma a március és május közötti trimeszterben 461 ezer fő volt, 25 ezer fővel, 5,1%-kal kevesebb, mint a tavalyi azonos időszakban. A passzív munkanélküliek száma az első negyedévben 152 ezer fő volt. **A munkanélküliségi ráta** a megfigyelt időszakban 10,5% volt, 0,7 százalékponttal kisebb az egy évvel korábinál. A csekély mértékű csökkenés nem érintette a rendkívül magas ifjúsági munkanélküliséget: a 25 éven aluliak munkanélküliségi rátája 27% volt, ugyanannyi, mint 2012 ugyanezen időszakában. A legjobb munkavállalási korúnak tekintett 25-54 éves korcsoport munkanélküliségi rátája az egy évvel korábinál 0,9 százalékponttal alacsonyabb volt ugyan, de a mért 9,6%-os érték még mindig relatíve magasnak tekinthető. **Változatlanul magas a tartós munkanélküliség** is: az álláskereső 47,9%-a egy éve vagy még régebben nem talált munkát. A munkanélküliség átlagos időtartama ebben az időszakban 17,2 hónap volt.

A Nemzeti Foglalkoztatási Szolgálat adatai szerint a **regisztrált munkanélküliek száma** május végén 515 ezer fő volt, 19 500 fővel, 3,6%-kal kevesebb, mint egy évvel korábban. A bejelentett új álláshelyek száma májusban 36 300 volt, jelentősen, 23,8%-kal kevesebb, mint egy hónappal, és 12,6%-kal több, mint egy évvel korábban. Májusban – akárcsak a korábbi hónapokban – az új álláshelyek alig több mint harmada, 37,8%-a volt piaci alapú állás, a többi támogatott álláshely volt. **Különösen kedvezőtlen a pályakezdő munkanélküliek magas száma**, és az első munkahelyüket reménytelenül kereső fiatalok számának gyors növekedése. Május hónapban 59 600 pályakezdő szerepelt a nyilvántartásban, jelentősen, 15,7%-kal több, mint az előző év azonos időszakában. A pályakezdők 38,7%-ának legfeljebb általános iskolai végzettsége volt, 18,9%-a szakiskolát, szakmunkásképzőt végzett, 35,7%-uk érettségivel, 6,7%-uk felsőfokú végzettséggel rendelkezett. A 25 évnél fiatalabb munkanélküliek száma is rendkívül magas, 77 ezer fő volt az év ötödik hónapjában, azaz a nyilvántartott álláskereső 14,9%-a. Az összes regisztrált munkanélküliek fele, 50,2%-a szakképzetlen volt, míg a diplomások aránya nem érte el az 5,5%-ot.

A nyilvántartott munkanélküliek alig egytizede, az egy évvel korábbinál 13,7%-kal kevesebb személy kapott álláskeresői támogatást az Európai Unió alapelveivel ellentétes magyar jogszabályoknak megfelelően. A lényegesen kisebb összegű szociális ellátásban a munkanélküliek alig több mint egyharmada, 36,4%-a részesült, létszámukat tekintve 5,4%-kal kevesebb, mint a múlt év azonos időszakában. **A munkanélküliek több mint fele, 53,6%-a semmilyen ellátásban sem részesült.**

Alig csökkentek a foglalkoztatás területi feszültségei. A munkanélküliségi ráta Észak-Magyarországon 18,7%, Észak-Alföldön 18,4%, míg Dél-Dunántúlon 14,9% volt. A munkanélküliségi arány május hónapban 6 megyében meghaladta a 15%-ot, 2 megyében a 20%-ot. A közmunka programok tavaszi megindulása sajátos módon változtatta meg az egyes megyékben a regisztrált munkanélküliek számát. Az egyébként magas munkanélküliséggel sújtott megyékben csökkent, míg a kedvezőbb munkapiaci helyzetű megyék egy részében jelentősen nőtt a regisztrált munkanélküliek aránya; ez arra utal, hogy a versenyszférában számottevően csökkent a foglalkoztatottak száma. Közép-Magyarországon 1,5%-kal, Nyugat-Dunántúlon jelentősen, 9,6%-kal emelkedett a munkanélküliek száma az egy évvel korábbihoz képest. Közép-Dunántúlon gyakorlatilag stagnált, 0,9%-kal mérséklődött a regisztrált munkanélküliek száma. Ugyanakkor a jelentős közmunka programok következtében májusban Dél-Alföldön 3%-kal, Észak-Alföldön 4,8%-kal, Dél-Dunántúlon 7,2%-kal, míg Észak-Magyarországon 10,1%-kal csökkent a munkanélküliek száma tavaly májushoz viszonyítva; ennek ellenére e régiókban még mindig nagyon magas a munkanélküliségi ráta. A legmagasabb rátát, 21,5%-ot májusban Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében rögzítették, noha az álláskereső 52 200 fős száma 5,2%-kal elmaradt az egy évvel korábbitól. Alig volt alacsonyabb, 21,1% a munkanélküliségi ráta Nógrád megyében; ott 5%-kal csökkent a regisztrációban szereplők száma az egy évvel korábbihoz viszonyítva. Borsod-Abaúj-Zemplén megyében éppen csak 20% alatti, 19,8% volt a munkanélküliségi ráta; a megyében 56 200 álláskereső szerepelt a nyilvántartásban, – a kiterjedt, főleg részmunkaidőt jelentő közmunka program következtében – 13,9%-kal kevesebb, mint a bázisidőszakban. Hajdú-Bihar megyében a 18,3%-os munkanélküliségi ráta 43 500 álláskeresőt jelentett, 3,1%-

kal kevesebbet az egy évvel korábbinál. Ugyanakkor Veszprém megyében 2,4%-kal, Győr-Moson-Sopron megyében 3,1%-kal, Pest megyében 4,4%-kal, Zala megyében 11,8%-kal, míg Vas megyében 13,2%-kal nőtt a regisztrált munkanélküliek száma.

Április hónapban 139 400 főt alkalmaztak **közfoglalkoztatás** keretében, másfélszer annyit, 51,1%-kal többet, mint egy hónappal, és 36,5%-kal többet, mint egy évvel korábban. Az első négy hónap átlagában 73 ezer fő dolgozott közfoglalkoztatás keretében, ugyanannyi, mindössze 0,1%-kal több, mint egy évvel korábban. A teljes munkaidőben foglalkoztatott közmunkások bruttó átlagkeresete ebben az időszakban 78 300 forint volt, a minimálbér nem egészen négyötöde, 79,9%-a.

Az intézményi munkaügyi statisztika adatai szerint az év első négy hónapjában a legalább ötfős vállalkozásoknál, a költségvetési szerveknél és a jelentősebb nonprofit szervezeteknél – a közfoglalkoztatottakat is beleszámítva – 2 620 ezer fő **állt alkalmazásban**, 20 ezer fővel, 0,7%-kal kevesebb, mint a múlt év azonos időszakában, és 35 ezer fővel, 1,3%-kal kevesebb, mint két évvel korábban. A **versenyszférában** egy év alatt 0,6%-kal, két év alatt 2%-kal csökkent az alkalmazottak száma. A **közsférában** az első négy hónapban – közfoglalkoztatottak nélkül – 659 ezer főt foglalkoztattak, 0,7%-kal kevesebbet, mint egy évvel, és 3,2%-kal kevesebbet, mint két évvel korábban. A közszféra létszámcsökkenése nem minden területet érintett: a bürokráciában folyamatosan nőtt a kormánytisztviselők és más közszolgálati alkalmazottak száma, míg a közszolgáltatások leépülése a közalkalmazottak számának csökkenését vonta maga után. A közigazgatás és védelem területén az egy évvel korábbinál 2%-kal, a két évvel azelőttinél pedig 2,4%-kal többen dolgoztak. Az oktatásban egy év alatt 5,8%-kal, két év alatt jelentősen, 9,4%-kal csökkent a létszám, míg az egészségügyben és a szociális ellátásban 3,7%-kal nőtt a közalkalmazottak száma az előző év, és 1,2%-kal 2011 azonos időszakához képest. Az egészségügyben és szociális ellátásban a KSH jelentése szerint ez év áprilisában - a korábbi időszaktól eltérően - 13,6%-kal emelkedett a közalkalmazottak száma az egy évvel korábbihoz képest, amelynek feltehetően az az oka, hogy a korábban nonprofit szervezetként működő egészségügyi intézmények államosításából következően közalkalmazotti jogviszonyba kerültek az ott dolgozók.

A nemzetgazdaságban a teljes munkaidőben foglalkoztatottak **bruttó átlagkeresete** az év első négy hónapjában 226 700 forint volt, 3,4%-kal több, mint egy évvel korábban. A versenyszférában 237 900 forint volt az átlagos bruttó kereset, 3,2%-kal több, mint a bázisidőszakban. A költségvetési intézményekben – a közfoglalkoztatottak bérét figyelmen kívül hagyva – a keresetek 3,3%-kal emelkedtek. A közszférában a teljes munkaidőben dolgozók bizonyos hányada a nettó keresetének csökkenése miatt átlagosan 10 800 forint – a keresetbe nem tartozó – kompenzációt kapott a kedvezőtlen adó- és járulékváltozások részbeni ellentételezésére.

A nemzetgazdaságban a **nettó átlagkereset** az első négy hónapban 148 500 forint volt, 4,7%-kal több, mint a bázisidőszakban. Ugyanebben a négy hónapban a fogyasztói árak 2,6%-kal emelkedtek, így a reálkereset 2%-kal nőtt az egy évvel korábbihoz képest, de jelentősen, 2,4%-kal elmaradt a két évvel korábitól. A vállalkozásoknál a fizikai dolgozók nettó átlagkeresete 106 200 forint volt, 3,9%-kal több az egy évvel korábbinál. A versenyszféra

szellemi dolgozóinak nettó keresete az első négy hónapban 233 300 forint volt, 5,4%-kal több, mint a múlt év azonos időszakában. A költségvetési intézményekben foglalkoztatottak nettó átlagkeresete – a közfoglalkoztatottak bérének figyelmen kívül hagyásával – az első négy hónapban 139 600 forint volt, 4,5%-kal több, mint egy évvel korábban. A közigazgatás és a védelem dolgozóinak nettó keresete 3,7%-kal nőtt, azaz a reálkereset 1,1%-kal meghaladta az egy évvel korábbit, míg 4%-kal elmaradt a két évvel ezelőtől. Az oktatásban dolgozók nettó keresete 3,3%-kal emelkedett, így a pedagógusok reálkeresete az előző év azonos időszakához képest 0,7%-kal nőtt, míg 2011 azonos időszakához képest jelentősen, 5,2%-kal zuhant. Az egészségügyi dolgozók nettó keresete – módszertani okból – 8,4%-os emelkedést jelez, mivel a múlt évi illetményemelés hatását csak a második félévtől mutatja ki a statisztika. Így ebben az ágazatban a közalkalmazottak reálkeresete 5,7%-kal meghaladta az egy évvel korábbit, de így is 1,4%-kal elmaradt a két évvel ezelőtti bérszinttől.

Áralakulás

Az év eddig megfigyelt időszakában látványosan csökkent az infláció; igaz, ennek elemei részben nem kedvezőek, részben nem fenntarthatóak. A gazdaságban nincs növekedés, sőt erre esély sincs, ezért nem érvényesül árnyomás. *Néhány időleges tényező is fékezi az árak emelkedését*, így a múlt évihez képest *számottevően csökkentek az üzemanyagárak*. Az árszínvonalat időlegesen érzékelhetően befolyásolja a háztartási energia és bizonyos közszolgáltatások árának – minden közgazdasági racionalitást nélkülöző – mesterséges leszorítása. A kormány szóhasználatát alkalmazva a rezsicsökkentés erőltetése a gazdasági szabadságharcban érzékelhetően nem gazdasági, hanem – a választási kampányra időzített – kommunikációs fegyver. Az intézkedések káros következményei a választást követően jelentkeznek majd, de az áremelkedés más termékeknél és szolgáltatásoknál már ez évben is felgyorsul. A kormány a rezsicsökkentés árnyékában egyre újabb megszorításokat vezet be, amelyeknek nyilvánvalóan árnövelő hatásuk van: ilyen, a lakosságot széles körben érintő intézkedés a dohánytermékek kiskereskedelmi árrésének jelentős emelése, a távközlési adó növelése, a tranzakciós illeték – valójában adó – drasztikus megemelése.

Az *ipari termelői árak* áprilisban 1,2%-kal csökkentek az előző hónaphoz, és mindössze 0,7%-kal az egy évvel korábbihoz képest. Az év első négy hónapjában az ipari termelői árak ugyancsak 0,7%-kal haladták meg a múlt év azonos időszakában mért értéket. A tavalyi áprilisi árszínhez képest legnagyobb mértékben, 6,2%-kal az élelmiszeripari árak nőttek, míg a gyógyszeripari árak 3,6%-kal, a műanyag-ipariak 3,5%-kal emelkedtek. A kőolaj-feldolgozásban az árak egy év alatt 9,6%-kal mérséklődtek. A feldolgozóipari árak áprilisban 1,1%-kal haladták meg az egy évvel korábbi szintet.

Az *ipari export* forintban mért *értékesítési árai* áprilisban 1,4%-kal csökkentek az előző hónaphoz, és 1,5%-kal emelkedtek az egy évvel korábbihoz képest. Az első négy hónapban 1%-kal nőttek az ipar kiviteli értékesítési árai. Az előző áprilishoz képest az exportban is az élelmiszeripari árak emelkedtek a legnagyobb mértékben, 6,8%-kal. A villamosenergia-ipari

árak 4,6%-kal, a gyógyszeripariak 4,3%-kal, az építőanyag-ipariak pedig 3,5%-kal nőttek. A kőolaj-feldolgozás exportárai 8%-kal, a kohászatiak 1,9%-kal mérséklődtek. A feldolgozóipar export értékesítési árai áprilisban 1,4%-kal emelkedtek az egy évvel korábbihoz képest. A belföldi értékesítési árak áprilisban 0,8%-kal csökkentek az előző hónaphoz, és 0,6%-kal a múlt év negyedik hónapjához képest. Az ipar belföldi értékesítési árai az első négy hónapban stagnáltak, 0,1%-kal haladták meg a bázisidőszaki árakat. A legnagyobb mértékben, 5,9%-kal az élelmiszeripari árak emelkedtek, míg az építőanyag-ipari árak 3,6%-kal haladták meg az egy évvel korábbit. A kőolaj-feldolgozás árai 10,2%-kal, a villamosenergia-ipariak 2,3%-kal csökkentek. A feldolgozóipar belföldi értékesítési árai stagnáltak, 0,3%-kal emelkedtek az előző áprilishoz képest.

A **mezőgazdasági termelői árak** áprilisban – a korábbi hónapokhoz képest csökkenő dinamikával, de így is – jelentősen, 11,5%-kal haladták meg az egy évvel korábbi szintet. Az év első négy hónapjában 15,8%-kal emelkedtek a mezőgazdasági termelői árak. A növényi termékek árszintjének alakulásában még a múlt évi alacsony termés értékesítése a meghatározó, ezért áprilisban 15,9%-os volt az emelkedés. A gabonafélék termelői ára 18,4%-kal, az ipari növényeké 15,2%-kal, ezen belül az olajnövényeké 14,7%-kal, a gyümölcsöké 13%-kal, a zöldségféléké 6,8%-kal nőtt. A burgonya termelői ára – a nagyon alacsony bázishoz képest – kiugró mértékben, 78,5%-kal emelkedett.

Az élőállatok és állati termékek termelői ára áprilisban 3,2%-kal haladta meg az egy évvel korábbi szintet. A vágóállatok termelői ára 3,4%-kal emelkedett; ezen belül a vágómarháé a mérsékelt kereslet következtében 23,7%-kal csökkent, a vágósertésé szerény mértékben, 3,2%-kal, a vágóbaromfié 10,2%-kal emelkedett. Az állati termékek termelői ára áprilisban 2,8%-kal nőtt; a tej termelői ára 5,9%-kal emelkedett, míg a tojásé – a rendkívül magas bázishoz képest – 20,7%-kal mérséklődött.

A **fogyasztói árak** májusban 0,1%-kal csökkentek az előző hónaphoz képest, és 1,8%-kal emelkedtek az előző májushoz viszonyítva, az év első öt hónapjában összességében 2,4%-kal haladták meg az egy évvel korábbi szintet. Az élelmiszerek ára egy hónap alatt jelentősen, 0,6%-kal nőtt, melynek oka az idényáras élelmiszerek kiugró mértékű, 7,2%-os drágulása. Az egy évvel korábbihoz képest **az élelmiszerek ára az átlagos infláció több mint kétszeresével, 3,7%-kal emelkedett**, ezen belül az idényáras élelmiszerek számottevően, 17,1%-kal kerültek többre. Az alapvető élelmiszerek körében az átlagosnál nagyobb mértékben, 11,3%-kal nőtt a liszt, 7,9%-kal a sertézsiradék, 7%-kal a párizsi, a kolbász, 5,4%-kal a sertéshús, míg 5,3%-kal az étolaj ára. A jelentős adóemelés következtében 9,8%-kal drágultak a szeszes italok, dohányáruk. Az egy évvel korábbi nagyon magas árhoz képest 16,8%-kal lett olcsóbb a tojás, és 3,8%-kal a cukor.

Az átlagot lényegesen meghaladóan, 4,1%-kal nőtt a szolgáltatások árszintje; a személyszállítás 7,7%-kal, a helyi közösségi közlekedés 5,3%-kal drágult. A háztartási energia ára jelentősen, 8,5%-kal csökkent, ennek ellenére 2,1%-kal meghaladta a 2010. májusi szintet. A járműüzemanyagok ára jelentősen, 5,1%-kal, a tartós fogyasztási cikkeké 1,8%-kal mérséklődött. A ruházati termékekért ugyanannyit kellett fizetni, mint egy évvel korábban, az árszintjük 0,2%-kal csökkent.

A *nyugdíjas* fogyasztói kosárral számított *infláció* májusban megegyezett az általános indexszel: az előző hónaphoz képest 0,1 százalékponttal meghaladta azt, míg az egy évvel korábbitól 0,1 százalékponttal maradt el. Májusban – a nyers élelmiszerek és az üzemanyagok figyelmen kívül hagyásával számított – szezonálisan kiigazított *maginfláció* 3,2% volt.

Jövedelem és fogyasztás

A *kiskereskedelmi forgalom* áprilisban 0,7%-kal, a szezonálisan és naptárhatással kiigazított adatok szerint 3,4%-kal emelkedett, míg az év első négy hónapjában 1,1%-kal, a naptárhatástól megtisztított adatok szerint 0,8%-kal mérséklődött az előző év azonos időszakához képest. Az első négy hónapban az élelmiszerek eladása 0,7%-kal, míg az egyéb termékeké jelentősen, 1,9%-kal visszaesett. A bútorok és műszaki cikkek forgalma számottevően, 8,3%-kal szűkült. Az iparcikkek eladása 1,8%-kal, a ruházati termékeké 0,7%-kal mérséklődött. A gyógyszerek és illatszerek forgalma ugyanebben az időszakban 1,4%-kal, míg a csomagküldő és internetes kereskedelemé továbbra is dinamikusán, 34%-kal bővült. Az áprilisi forgalom a termékek széles körében emelkedett: az élelmiszereké 3,1%-kal, az iparcikkeké 2,6%-kal, a gyógyszereké és illatszereké, valamint a ruházati termékeké egyaránt 2,1%-kal, míg az üzemanyagoké – az árcsökkenésnek köszönhetően – 6,5%-kal nőtt. A bútor és műszaki cikk eladások volumene áprilisban is csökkent, 4,6%-kal.

A KSH közzétette a családi adókedvezmény figyelembevételével számított keresetadatokat. Azt a módszertani problémát nem számítva, hogy az adókedvezmény nem a kereset, hanem a jövedelem reálértékét befolyásolja, az adatok figyelemre méltóak. Az első negyedévben éppen *a kormányzati szándékkal ellentétesen* – és a kormányzati kommunikációs állításokat megcáfolva – *alakultak a reálkeresetek*. A nettó keresetek összességében 3,9%-kal, a reálkeresetek szerény mértékben – a múlt évi jelentős, 3,6%-os csökkenést követően – 1%-kal emelkedtek. Ezen belül *az eltartott gyermekek számának emelkedésével csökkent a reálkereset növekedésének dinamikája*. Amíg a gyermek nélküli munkavállalók nettó keresete 4,3%-kal, reálkeresete 1,4%-kal nőtt, addig a gyermeket nevelőké ennél kevésbé változott. Az egygyermekesek, valamint a három- és többgyermekesek reálkeresete 0,7%-kal, a kétgyermekeseké pedig mindössze 0,5%-kal emelkedett.

Újabb társadalomstatistikai vizsgálat mutat rá a jövedelmi egyenlőtlenségek viszonylag gyors növekedésére, a szegénység elterjedtségének és mélységének egyidejű bővülésére, azaz a társadalom szinte végzetes kettészakadására. A TÁRKI nemrég publikált monitoring jelentése a múlt év őszi végrehajtott adatfelvétel alapján készült. A vizsgálat alkalmat adott az azt megelőzően, 2009-ben végzett felmérés eredményeivel történő összehasonlításra is.

A kutatás egyik kedvezőtlen megállapítása, hogy *az elmúlt három évben jelentősen nőttek a jövedelmi különbségek*. Ha a népességet a jövedelme alapján rangsorba állítjuk, a jövedelmi egyenlőtlenségeket jól jellemzi, hogy a népesség ilyen szempont szerint meghatározott felső tizedének jövedelme hányszorososa a legalacsonyabb jövedelemmel rendelkező egymillió fő

jövedelmének. Ez az arány 2009-ben 7,2 volt, amely a múlt év végére elérte a 9-et. Ez az egyenlőtlenség jelentős növekedését mutatja. Az elmúlt negyedszázadban alaptendenciaként a jövedelmi egyenlőtlenségek szélesedése volt megfigyelhető, különösen a kilencvenes évek elején. *A 2003 és 2009 közötti időszakban a jövedelmi különbségek érzékelhetően csökkentek, amelyet az utóbbi három évben a jelzett nagymértékű növekedés követett.* Az előző két kormányzati ciklusban az volt a jellemző, hogy az alsó jövedelmi tizedekbe tartozók pozíciója kedvezőbbé vált, míg *a most megfigyelt egyenlőtlenség növekedésnek az a sajátossága, hogy a kedvezőtlenebb helyzetűek pozíciója jelentősen romlott.* Ezt tükrözi az a mutató, mely szerint az alsó tizedbe tartozók az összes jövedelemnek mindössze 2,5%-ával rendelkeztek a három évvel korábbi 3,1% helyett. Ezzel a folyamattal összefüggésben *gyorsan nőtt a szegénységben élők aránya. A múlt év végén másfélszer annyian éltek a 2005. évben rögzített szegénységi szint alatt, mint 9 évvel korábban.* A szegények aránya a múlt évben 17% volt, azaz 1 700 ezer fő élt szegénységben, ami 66 ezer forint alatti havi jövedelmet jelentett.

A szegénységnek nem csupán a kiterjedtsége, hanem – riasztó tendenciaként – a mélysége is érzékelhetően nőtt. A szegénységi-rés arány /a szegénységben élők medián jövedelmének a szegénységi küszöbtől mért különbsége/ az előző évtizedben 17-19% volt. 2009-ben ez az arány 22%, a múlt év végén pedig már 26% volt. A szegénység szoros kapcsolatban van az iskolai végzettséggel. A szegénységben élők felének legfeljebb általános iskolai végzettsége volt, további 40%-a pedig szakmunkásképzőt vagy szakiskolát végzett. Az alapfokú végzettséggel rendelkezők szegénységi kockázata hússzorosa a diplomások hasonló kockázatának.

A szegények arányának ilyen mértékű növekedése összefüggésben van azzal, hogy a jelenlegi kormány tudatosan háttérbe szorítja az európai gyakorlatnak megfelelő társadalmi juttatásokat, az egyes élethelyzetekben segítséget adó transzfereket. Ezek körében a legsúlyosabb hatású a munkakeresési támogatás folyósítási időtartamának drasztikus, mindössze 3 hónapra korlátozása, valamint maximális összegének jelentős csökkentése. Ide tartozik a családi pótlék nominál értékének befagyasztása, azaz folyamatos elértéktelenítése. Ezt tükrözi a transzferekkel együttes és a transzferek nélküli reáljövedelem aránykülönbségével mért szegénységi arány változása; a mutató értéke 2005-ben 3,9 volt, míg 2009-ben 3,4, tehát a válságot is figyelembe véve nem mérséklődött számottevően. Ugyanakkor a múlt év végére a mutató jelentősen csökkent: 2,7 volt, azaz *a társadalmi juttatások egyre kevésbé segítik a szegények emberhez méltó megélhetését.* Ez azért különösen kritikus, mert *a szegénységi kockázat ma a gyermekeket és a fiatalokat az átlagosnál jobban sújtja.* Miközben a teljes népességben a szegények aránya – az egyébként igen magasnak tekinthető – 17%, addig a 18 éven aluliak körében az általános érték több mint másfélszerese, 26%, a 18-24 évesek között pedig 23%. *A szociális háló hiányosságait, vagyis a kormányzat szociális érzéketlenségét mutatja, hogy minden negyedik gyermek nélkülözésben él.*

A *lakosság betétállománya* május hónapban – a betéti kamatok markáns csökkenésének következményeként – az előző hónaphoz hasonlóan jelenösen, 106 milliárd forinttal csökkent, és a hó végén 7 382 milliárd forintot tett ki. A forintbetétek volumene 108 milliárddal

csökkent, a devizabetéteké gyakorlatilag nem változott, miután a tranzakciók eredményeként 13 milliárd forinttal gyarapodott, míg az árfolyamváltozás következtében 11 milliárd forinttal mérséklődött. A lakossági devizabetétek összege május végén 954 milliárd forint volt. A lakossági állampapírok állománya május végén 1 283 milliárd forintot tett ki, csaknem egynegyedével, 23,1%-kal többet a múlt év végénél.

A **lakosság hitelállománya** májusban 127 milliárd forinttal csökkent, és a hónap végén 7 103 milliárd forintot tett ki. A forinthitelek volumene minimális mértékben, 4 milliárddal emelkedett, míg a devizahiteleké törlesztés eredményeként 32 milliárd forinttal, az árfolyamváltozás következtében 99 milliárd forinttal csökkent. A lakossági devizahitelek állománya a hónap végén 3 913 milliárd forint volt, a teljes lakossági hitelállomány 55,1%-a.

Államháztartás, külgazdasági egyensúly

A **külkereskedelmi forgalom** a múlt évi végén regisztrált csökkenést, és az első negyedévi stagnálást követően áprilisban megélné. A kivitel volumene áprilisban 13,7%-kal, az év első négy hónapjában 3,1%-kal, a behozatalé áprilisban 10,5%-kal, az első négy hónapban 2,7%-kal bővült. A külkereskedelmi mérleg aktívuma 738 milliárd forintot, illetve 2,5 milliárd eurót tett ki, 113 milliárd forinttal, illetve 334 millió euróval többet, mint a múlt év azonos időszakában. Az első négy hónapban az export forintban mért árszínvonala változatlan maradt, az importé 1,1%-kal csökkent, így a cserearány 0,9%-kal javult. A forint árfolyama az euróhoz képest 1,7%-kal erősödött, a dollárhoz viszonyítva nem változott.

A külkereskedelmi forgalomban meghatározó árucsoport, a gépek és szállítóeszközök exportjának volumene 3,5%-kal, míg e termékek importja 2%-kal nőtt az év első négy hónapjában. Ezen belül a legnagyobb termékcsoporthoz tartozó villamos gépek euróban mért kivitele 2,8%-kal bővült, behozatala 0,9%-kal szűkült. A közúti járművek exportja 16%-kal emelkedett az import 1,5%-os növekedése mellett, míg a híradástechnikai termékek kivitele – az előző másfél évben mért zuhanórepülést követően – 8,9%-kal, behozatala pedig 3,1%-kal mérséklődött. A második legnagyobb árucsoport, a feldolgozott termékek kivitelének volumene az első négy hónapban 6,6%-kal, a behozatalé 5,8%-kal nőtt. Az e körben legnagyobb termékcsoporthoz tartozó gyógyszerek euróban mért exportja 5,9%-kal bővült az import egyidejű 7,6%-os szűkülésével. A második legnagyobb árucsoport, a szakmai és tudományos mérőműszerek kivitele 2,8%-kal, behozatala kiugró dinamikával, 26,7%-kal emelkedett. A gumigyártmányok exportja ebben az időszakban 7,4%-kal, importja 6%-kal nőtt. A harmadik legnagyobb árucsoport, az élelmiszerek exportja 0,5%-kal szűkült, míg importja 1,5%-kal bővült.

Az Európai Unióba irányuló export volumene az első négy hónapban 2,8%-kal nőtt; ezen belül a 15 régi tagállamba irányuló 4,9%-kal emelkedett, míg az új tagállamokba irányuló 2,5%-kal mérséklődött. Az Európai Unióból származó import 0,8%-kal nőtt, ezen belül a régi tagállamokból származó 1,1%-kal emelkedett, az új tagállamokból érkező stagnált. Az első

négy hónapban az export 77%-át, míg az import 70%-át az Európai Unió tagországaival bonyolítottuk le. Az Európai Unión kívüli országokba irányuló kivitel volumene a megfigyelt időszakban 4,4%-kal, az onnan érkező importé 7,2%-kal haladta meg az egy évvel korábbit. Az Európai Unióval lebonyolított forgalomban 3 589 millió eurós, az egy évvel korábnál 16,3%-kal nagyobb aktívum, míg a többi országgal lebonyolított forgalomban 1 132 millió eurós, a tavalyinál 17,6%-kal nagyobb passzívum keletkezett.

A KSH közzétette az államháztartás első negyedévi gazdálkodására vonatkozó adatokat. **A kormányzati szektor első negyedévi, eredményszámlájának hiánya meglepően magas, 272 milliárd forint volt, a GDP 3,8%-a.** A hiány jelentősen, 0,7 százalékponttal meghaladta az egy évvel korábban regisztrált deficitet.

Az államháztartási bevételek az első negyedévben 3,6%-kal emelkedtek; ezen belül a jövedelem- és vagyoadók 6,4%-kal nőttek, miután az energetikai ágazatra kivetett irreális mértékű, a piaccgazdasággal ellentétes különadó elérte a tavalyi hasonló előirányzaton befolyt adómérték hatszorosát. A termelési és az importadók 3,7%-kal emelkedtek, míg az általános forgalmi adóból némileg, 0,3%-kal csökkent a bevétel; ez utóbbi **a belföldi fogyasztás csökkenésére, illetve az adóelkerülés terjedésére utal.** A tőkére kirótt adókból igen jelentősen, 18,6%-kal csökkent a bevétel, főképp a hitelintézetek számára lehetővé tett adóleírás következtében.

Az államháztartás első negyedéves kiadásai a költségvetési törvény kereteit meghaladóan, a múlt év azonos időszakához képest 5,1%-kal magasabb összegben teljesültek. **A pénzügyi társadalmi juttatásokra lényegesen kevesebbet költött a kormány, mint az előző évben.** E célra nominálértéken összesen 2,2%-kal költöttek többet, azaz reálértéken 0,7%-kal kevesebbet, ugyanakkor ennek a kiadáscsoportnak a legnagyobb tételére, a nyugdíjakra és nyugdíjszerű ellátásokra 7%-kal nőttek a ráfordítások. Így az egyéb szociális kiadásokra, a családtámogatásokra az első negyedévben nominálértéken is lényegesen kevesebb jutott, mint a múlt év azonos időszakában. A szociális célra, gyermektámogatásokra fordítható kiadások az előző két évben is számottevően csökkentek. **A magyar gazdaságpolitika igen negatív nemzetközi megítélése következtében jelentősen, 8,9%-kal emelkedtek a kamatkidadások.** A rendkívül alacsony bázishoz képest 16,8%-kal többet fordítottak bruttó állóeszköz felhalmozásra néhány katasztrófavédelmi és árvízvédelmi beruházással összefüggésben.

Az államháztartás – önkormányzatok nélküli – pénzforgalmi számlájának konszolidált hiánya május végén 559 milliárd forint volt, az éves előirányzat közel kétharmada, 63,5%-a. Ezen belül a központi költségvetés deficitje 728 milliárd forintot tett ki, az egész éves előirányzat több mint négyötödét, 83,3%-át. Az első öt hónapban a központi alrendszernek 5 985 milliárd forint bevétele volt, az éves előirányzat 39,1%-a, valamint 6 544 milliárd forint kiadása, az éves előirányzat 40,4%-a.

A gazdálkodó szervezetek az első öt hónapban 393 milliárd forint **adót fizettek** be a költségvetésbe, 9%-kal többet az egy évvel korábnál. Az összegében legjelentősebb adónemből, a társasági adóból ugyanakkor a tavalyinál 6,1%-kal kevesebb érkezett az államkincstárba, és jelentősen, 18,8%-kal csökkent az egyszerűsített vállalkozói-adó befizetés is. Az ez évben új sarcként kivetett közmuadóból május végéig befolyt 25 milliárd forint

javított a költségvetés helyzetén, miután a pénzüzetek különadójánál, a bányajáradéknál, a játékadónál jelentős elmaradás mutatkozik az időarányosan várt befizetéshez képest. A két új adónem, a kisvállalati adó és a kisadózók tételes adója, amelyek 204 milliárdos bevételi előiránnyal szerepelnek az idei költségvetésben, mindössze 12 milliárddal gyarapították eddig a büdzt, azaz nincs esély a tervezett bevétel realizálására.

Fogyasztási adókból május végéig 1 490 milliárd forint bevétel keletkezett, 5,8%-kal kevesebb, mint egy évvel korábban, miközben az éves költségvetési előirányzat 3%-kal meghaladja a múlt évit. A jelentős elmaradás a tranzakciós illetéknél, valójában adónál van, amelyből az előirányzatnak csupán 17,5%-a realizálódott öt hónap alatt; ezért emelte meg a kormány drasztikusan az e jogcímen befizetendő adó mértékét. Elmaradás van az általános forgalmi adónál is, nettó értékben a múlt évinél 12,9%-kal kevesebbet fizettek be az adózók, amelynek részben az az oka, hogy a múlt évben 45 napról 75 napra emelt visszautalási határidő most csökkent az indexet. Az adóhatóság május végéig – cégektől és magánszemélyektől – a tavalyinál kétszer több, pontosan 112%-kal nagyobb összegű bírságot szedett be.

A lakosság május végéig 700 milliárd forint **adót fizetett**, 6,1%-kal többet, mint a múlt év azonos időszakában. A kormány szándékának megfelelően a legnagyobb tételt jelentő személyi jövedelemadó bevétel olyan módon nőtt, hogy az alacsony keresetűek – az adójóváírás megszüntetésével – jóval többet, míg a magas keresetűek – az arányosnak minősített, valójában igazságtalan és célszerűtlen – egykulcsos adó, valamint a fűlszuperbruttó teljes megszüntetése következtében lényegesen kevesebb adót fizettek.

A költségvetési szervek kiadásai az első öt hónapban 1 431 milliárd forintot tettek ki, 27,9%-kal többet az egy évvel korábbinál. A drasztikus növekedés részben a kormányzat mérhetetlen centralizációs igényére vezethető vissza, így kormányzati irányítás alá kerültek a korábban önkormányzati egészségügyi szolgáltatók, szociális szakellátást nyújtó intézmények, államosították az iskolák oktatási tevékenységét, és kormányzati felügyelet alá került több, hagyományosan önkormányzat által ellátott igazgatási feladat. Másik tényezőként a költségek emelkedésében szerepet játszott a bürokrácia – folytonosan cáfolt – növekedése. Ugyanakkor **jól látható a kormányzati irányítási káosz és rögtönzések sorának** – így a hibás, szakszerűtlen költségvetési tervezés – **államháztartási következménye**, amit bizonyít az is, hogy május végéig az éves előirányzat 48,2%-át használták fel. A központi költségvetés térnyerését tükrözi, hogy az önkormányzatok támogatására a tavalyinak alig több mint a felét, 54,9%-át fordították, azaz az elvonás lényegesen – éves szinten mintegy 100 milliárd forinttal – nagyobb, mint a feladatátcsoportosítás tényleges költségvonzata.

Családi támogatásokra az első öt hónapban 183 milliárd forintot fordított a kormány, nominálértéken 1,9%-kal, reálértéken 4,2%-kal kevesebbet, mint a bázisidőszakban. A nemzeti foglalkoztatási alap kiadásai nominálértéken 1,6%-kal nőttek, azaz – a növekvő munkanélküliség közepette – reálértéken 1%-kal csökkentek. Különösen aggasztó, hogy ezen belül a munkanélküli ellátásokra fordított kiadások a tavalyi összeg alig kétharmadára, 66,2%-ára zsugorodtak. A nyugdíjakra fordított kiadások jelentősen, 9,2%-kal emelkedtek. Az egészségbiztosítási alap kiadásai 2,2%-kal, azaz az inflációnál kisebb mértékben emelkedtek.

Ezen belül a gyógyszer-támogatások az előző évi drasztikus csökkenést követően ez évben újabb 10%-kal mérséklődtek.

A költségvetési szervek tartozásállománya május végén 87 milliárd forint volt, 61,9%-kal több, mint egy évvel korábban. A tartozás ugyanakkor 8,3 milliárd forinttal kevesebb az egy hónappal korábbinál, melyből 5,8 milliárd forintot a Magyar Államkincstár a költségvetési szervek hibás jelentéseinek a korrekciójával, további 0,9 milliárdot technikai átvezetéssel indokol. Szabályszerű államháztartási működés mellett ilyen mértékű – a Kincstár szerint hosszabb ideje fennálló – hibás jelentés nem fordulhatna elő, illetve az nem maradhatna észrevétlen. Az ilyen típusú korrekciók nagyon komolyan kétségessé teszik az adatközlés hitelességét. Az állammal szembeni tartozás 11,5 milliárd forint volt, amelynek négyötödét a Közigazgatási és Igazságügyi Minisztérium szervei, döntően a megyei kormányhivatalok halmozták fel. A közüzemi tartozások összege május végén 9,2 milliárd forint, a szállítói tartozásoké 55,4 milliárd forint volt. A tartozások több mint négyötödét, 83%-át a felsőoktatási intézmények és az egészségügyi ellátók halmozták fel, azaz az igen jelentős mértékű, szándékos kormányzati alultervezés következménye. A kormányzati felelőtlenséget mutatja, hogy a költségvetési szervek felének, 49,3%-ának volt májusban lejárt tartozása. Ezek közül 82 intézmény minősített – 60 napon túli, 50 millió forintot vagy a szerv költségvetésének 3,5%-át elérő – tartozást görgetett maga előtt.

A májusi államháztartási adatok részben indokolják a kormány legújabb – egyébként átgondolatlan, már középtávon is kontraproduktív – megszorító intézkedéseit. Azért csak részben, mert önmagában az államháztartási hiánycél eléréséhez – a tartalékok zárolását is beszámítva – a most elfogadott Varga-csomagnál lényegesen kisebb megszorítás is elegendő lett volna. Ha a megszorítás bevezetésének valódi okait keressük, a fő ok valószínűleg a miniszterelnök azon kényszeres törekvése, hogy az Európai Bizottságtól teljesen függetlenül alakíthassa a magyar gazdaságpolitikát. Most azon túlmenően, hogy ez a függetlenség egyre inkább a piacgazdasághoz képest, és nem úgy mond a gyarmatosító nagyhatalmakhoz képest állapítható meg, a miniszterelnök úgy képzei: amennyiben túlteljesíti a maastrichti hiányküszöböt, azaz 3% alatt van az államháztartási deficit, és csökken az államadósság, akkor nincs senkinek joga beleszólni a kormány politikájába. Láthatóan e cél teljesülése érdekében bármilyen ár elfogadható, így feláldozható a – kormány megalakulásakor még kiemelt prioritásnak tekintett – gazdasági növekedés, az – utóbbi két évben ellenkező előjelűvé vált – adócsökkentés és a foglalkoztatás bővítése. Egyetlen prioritásként maradt az államadósság csökkentése, amely pedig a jelenlegi gazdaságpolitika mellett nem tartható.

A most elfogadott megszorításnak feltehetően az a másik célja, hogy mozgástere legyen a kormánynak a választási osztogatás megvalósításához. Az egymásnak ellentmondó – rögtönzésektől sem mentes – ígéretek világosan jelzik: a kormány a választási esélyek függvényében kész az általa szükséges mértékűnek tartott osztogatásra. Ehhez képest a most elfogadott megszorítás közvetlenebbül érinti a lakosságot, mint a korábbiak. A kormányzati kommunikációnak az a hipotézise, hogy a bankok nem hártják át a kétszeresére emelt tranzakciós illetéket, valamint az újabb banki különadót, nyilvánvalóan gyorsan megdől. Amennyiben az utóbbi megszorítások lakosságot közvetlenül érintő hatásait egybevetjük a rezsicsökkentés erőltetett folyamatával, akkor **az átlagos jövedelem másfélszeresénél nem**

többel rendelkezők egyenlege negatív, azaz ***kevesebbet nyernek a közüzemi és energiadíjak csökkenésével, mint amennyit veszítettek a különböző adók emelésével.*** Ez a tényleges helyzete a lakosság háromnegyedének. A kormány nyilvánvalóan abban bíz, hogy a sikeres kommunikáció ellensúlyozhatja a valóságot; ugyanakkor ***a családok előbb vagy utóbb számolni kényszerülnek.***

A megszorításoknak – ha nem is ilyen mértékben – van egy harmadik oka is: a felelőtlen költségvetési tervezés miatt a költségvetési intézmények jelentős része a működőképesség határán táncol, és a rendelkezésre álló keretből nem képes az év végéig ellátni a feladatait. Ez pedig az alapvető közszolgáltatások, az oktatás, ezen belül a felsőoktatás, az egészségügyi és a szociális ellátás, valamint az alapvető önkormányzati szolgáltatások fennmaradását érinti. A kormány azt a taktikát követi, hogy a költségvetési szervezetektől elvett forrásokból csak annyit és akkor ad vissza, ami az intézmény bedőlését még éppen megakadályozza. Ez a módszer természetesen lehetetlenné teszi a normális intézményi gazdálkodást, és makrogazdasági szinten jelentős pazarlást okoz, amely a szolgáltatások színvonalának érzékelhető esésével is együtt jár. Másik következménye ennek a magatartásnak, hogy kényszerűségből a magánszféra – gyakran kis- és középvállalkozások – finanszírozzák a közszféra működését; legalábbis a 100 milliárdhoz közelítő tartozásállomány már nehezen értelmezhető másként.

Ipar, építőipar

Az ipar a járműgyártás felfutásának köszönhetően kezd kilábalni a válságból. Az ipari termelés volumene áprilisban – az alacsony bázishoz képest – 5,3%-kal, munkanaphatással korrigált adatok szerint 2,9%-kal nőtt. Az áprilisi termelés – szezonálisan és munkanaphatással kiigazított adatok szerint – 1,2%-kal emelkedett az előző hónaphoz képest. Az ipari kibocsátás az év első négy hónapjában 1,2%-kal elmaradt az egy évvel korábbitól. A feldolgozóipari termelés áprilisban 6,3%-kal nőtt, az első négy hónapban 0,6%-kal csökkent. A legnagyobb súlyú feldolgozóipari ágban, a járműgyártásban az első négy hónapban 12%-kal, a vegyiparban 8,2%-kal emelkedett a kibocsátás. Ugyanakkor a második legnagyobb súlyú ágban, az elektronikai termékek és számítógépek gyártásában 15%-kal, a gyógyszergyártásban 10%-kal, míg a harmadik legnagyobb ágban, az élelmiszeriparban 1,2%-ban visszaesett a termelés.

Az ipari export áprilisban kiemelkedő mértékben, 14,2%-kal, az első négy hónapban 2,9%-kal bővült. A feldolgozóipari alágak közül a járműipari export igen jelentősen, 22,6%-kal, az elektronikai termékgyártásé – a rendkívül alacsony bázishoz képest – 7,4%-kal emelkedett. ***Az ipar belföldi értékesítése*** áprilisban 1,8%-kal, az első négy hónapban 4%-kal csökkent. A feldolgozóipar belföldi eladásai áprilisban 2,2%-kal elmaradtak az előző áprilishoz képest.

A legalább öt főt foglalkoztató vállalkozásoknál az ***egy főre jutó termelés*** az első négy hónapban 1,3%-kal visszaesett a foglalkoztatottak csekély, 0,1%-os létszámemelkedése

mellett. A jelentős súllyal rendelkező feldolgozóipari ágazatok **új rendeléseinek állománya** áprilisban 10,2%-kal emelkedett az egy évvel ezelőttihez képest; ezen belül az új exportrendelések volumene 11,1%-kal, míg az új belföldi rendeléseké 4,5%-kal nőtt. Az ipar összes rendelésállománya április végén 9,9%-kal haladta meg az egy évvel korábbit. Az ipari termelés volumene az első négy hónapban Dél-Alföldön – a Mercedes gyár gyorsan bővülő termelésének köszönhetően – kiugró mértékben, 29,9%-kal, Észak-Magyarországon 1,7%-kal emelkedett, míg a többi régióban csökkent. A legnagyobb visszaesés Közép-Magyarországon következett be, ahol 5,4%-kal csökkent az ipar kibocsátása, ezen belül a fővárosban 7,5%-kal mérséklődött a termelés volumene.

Az **építőipari termelés** áprilisban szezonálisan kiigazított adatok szerint 1,4%-kal nőtt az előző hónaphoz képest, és 9,8%-kal haladta meg az egy évvel korábbi rendkívül alacsony szintet. Az első négy hónapban 6,3%-kal nőtt az építőipari termelés; az épületek építése ágazatban 5%-kal, az egyéb építmények építésében 7,8%-kal bővült a termelés volumene. Az épületek építésében az ipari épületek felhúzása, az egyéb építmények létrehozásában az út- és vasútfejlesztések alapozták meg a bővülést. Az építőipari vállalkozások áprilisban kötött új szerződéseinek volumene 13,1%-kal visszaesett; az épületek építésére irányulóké 12,6%-kal, az egyéb építményekét célzóké 13,4%-kal. Az építőipar teljes szerződésállománya április végén 13,5%-kal magasabb volt, mint a múlt év azonos időpontjában; az épületek építését célzóké 12,7%-kal kisebb, míg az egyéb épületek létrehozását célzóké 25,8%-kal nagyobb volt.

Mezőgazdaság

A **mezőgazdasági termékek felvásárlása** az év első négy hónapjában 4,8%-kal elmaradt az egy évvel korábbitól. A növénytermesztési és kertészeti termékek felvásárlása jelentősen, 16,4%-kal visszaesett a gabonafélék felvásárlásának kiugró mértékű, 28,9%-os mérséklődése következtében. A zöldségfélék felvásárlása 3,5%-kal csökkent, – az ilyenkor kis súlyarányt képviselő – gyümölcsöké 59,7%-kal nőtt. Az élőállatok és állati termékek felvásárlása 4,8%-kal csökkent; ezen belül a vágóállatoké némileg, 0,5%-kal nőtt, az állati termékeké 3,5%-kal mérséklődött.

Turizmus

A kereskedelmi szálláshelyeken az év első négy hónapjában 2 016 ezer **vendég** fordult meg, 3,9%-kal több, mint egy évvel korábban. A vendégek tartózkodási ideje valamelyest rövidült, a vendégéjszakák száma 2,1%-kal bővült. A **külföldi vendégforgalom** 6,1%-kal nőtt, míg a **belföldi vendégforgalom** 2,4%-kal visszaesett. A szállodák szobafoglaltsága áprilisban 47% volt, 1,3 százalékponttal alacsonyabb az egy évvel korábinál. Az ötcsillagos hotelek

szobáinak átlagos igénybevétele áprilisban elérte a 67%-ot. A forgalomnál szerényebb mértékben nőtt az ágazatban működő vállalkozások árbevétele; a szálláshelyek bevétele az első négy hónapban folyó áron 5,9%-kal haladta meg a bázisidőszakit. Az ágazatban április hónapban 28 500 főt foglalkoztattak, 3,2%-kal többet, mint a múlt év azonos időszakában.

Népmozgalom

Az év eddig megfigyelt időszakában – a múlt évi, igen szerény növekedést követően – csökkent a születések száma. Az év első négy hónapjában 27 500 **gyermek született**, 5,8%-kal kevesebb, mint egy évvel korábban. A születési arányszám 8,4‰ volt, jelentősen, 0,5 ezrelékponttal kisebb, mint a múlt év azonos időszakában. Az első négy hónapban mindössze 6 ezer **házasságot kötöttek**, 3,5%-kal kevesebbet a múlt évi alacsony értéknél is. A házasságkötési arányszám igen alacsony, 1,8‰ volt, 0,1 ezrelékponttal kisebb a bázisidőszakinál.

Az első négy hónapban 44 600 **halálesetet** anyakönyveztek, 5,1%-kal kevesebbet az egy évvel korábbinál. A halálozási arányszám 13,7‰ volt, 0,6 ezrelékponttal kisebb, mint a tavalyi azonos időszakban. A csecsemőhalálozási arányszám 5‰ volt, 0,6 ezrelékponttal alacsonyabb az előző évinél. A **természetes fogyás** az első négy hónapban 5,3‰ volt, némileg, 0,1 ezrelékponttal alacsonyabb, mint egy évvel korábban.

Bűnügyi helyzet

Az első negyedévben 2 700 személyi sérüléssel járó **baleset** történt, 5,7%-kal kevesebb, mint egy évvel korábban. A halálos kimenetelű balesetek száma 19,8%-kal, a súlyos sérüléssel járóké 2,1%-kal, míg a könnyű sérülést okozóké 6,2%-kal csökkent. A járművezetők 6,1%-kal kevesebb, ezen belül a tehergépjármű vezetők 5,2%-kal több, míg a gyalogosok 6,8%-kal több balesetet okoztak az egy évvel korábbinál. Az ittasan okozott balesetek száma 8%-kal csökkent, de így is minden tízedik balesetben szerepet játszott az alkohol. A segédmotoros kerékpárosok 17,6%-kal, a gyalogosok jelentősen, 36,4%-kal több balesetet okoztak ittas állapotban az egy évvel azelőttinél. A balesetek általános csökkenése mellett az autópályákon 37%-kal több baleset történt, mint a bázisidőszakban.

A baleseti helyzet értékelésénél számításba kell venni, hogy a gazdasági recesszió következtében a szállítási teljesítmények és az utazási igények is csökkentek. Az első negyedévben a szállított áruk tömege 7%-kal, az árutonna-kilométerben kifejezett szállítási teljesítmény 5%-kal visszaesett. A vasúti szállítási teljesítmény 4%-kal, a közúti szállításé 5%-kal, ezen belül a nemzetközi szállításé 6%-kal maradt el az egy évvel korábbitól. A személyszállítási teljesítmény a helyi és a helyközi közlekedésben egyaránt 2%-kal

zsugorodott. Az első negyedévben 26 500 személygépkocsit helyeztek első alkalommal forgalomba, 3%-kal többet, mint egy évvel korábban, de alig több mint felét, 57%-át a 2008-ban forgalomba helyezett személyautóknak. A forgalombiztonságot ugyanakkor negatívan érintette, hogy míg 2008-ban az első alkalommal regisztrált személygépkocsik 9%-a, addig ez évben csaknem fele, 48%-a volt használt autó. Az első negyedévben első ízben hazai rendszámmal ellátott vontatók egynegyede, az autóbuszok és motorkerékpárok háromnegyede volt használt jármű.

A Belügyminisztérium jelentése szerint az év első négy hónapjában 116 ezer **bűncselekményt** regisztráltak a bűnüldöző szervek, jelentősen, 20,5%-kal, ezen belül Budapesten 1,1%-kal kevesebbet, mint a múlt év azonos időszakában. A súlyosabb megítélésű **bűntettek** száma jelentősen, 23,8%-kal, a kisebb súlyú **vétségeké** 18,6%-kal mérséklődött. Ugyanebben az időszakban a fővárosban lényegesen, 23,5%-kal több vétséget regisztráltak. A személy elleni erőszakos bűncselekmények száma 13,5%-kal, a közterületen elkövetetteké 16,5%-kal visszaesett. A sértettek száma 19,4%-kal, az ismertté vált elkövetőké 6,5%-kal csökkent.

Budapest, 2013. július 5.

Dr. Katona Tamás

Az adatok forrása: KSH, MNB, NGM, BM, NFSZ, ÁKK, PSZÁF, MÁK, TÁRKI, Eurostat.

Megjegyzés: A statisztikai adagyűjtési rendszerben az évközi adatok kisebb része a tárgyhót követő hónapban rendelkezésre áll, ilyen a fogyasztói ár, az államháztartási adatok; a statisztikai információk többsége a tárgyhót követő második hónapban kerül nyilvánosságra. Bizonyos adatok negyedéves gyakorisággal készülnek és általában a tárgyidőszakot követő második hónapban állnak rendelkezésre, ilyen a bruttó hazai termék és a beruházások, de a folyó fizetési mérleg adatait csak a 90. napon lehet megismerni. Ezért az elemzés a készítést megelőző két hónap, illetve az előző negyedév rendelkezésre álló adatait vizsgálja.